

Försvarsdepartementet
fo.remissvar@regeringskansliet.se

Yttrande gällande promemorian En ändamålsenlig hantering av tillstånd och tillsyn av explosiva varor (Fö2025:6).

Medelpads Räddningstjänstförbund har av Sundsvalls kommun givits möjlighet att yttra sig över promemorian En ändamålsenlig hantering av tillstånd och tillsyn av explosiva varor (Fö2025:6). Sundsvalls kommun har därefter avslutat ärendet och yttrandet ställs därför direkt till Försvarsdepartementet.

Medelpads Räddningstjänstförbund tillstyrker i stort förslagen i promemorian En ändamålsenlig hantering av tillstånd och tillsyn av explosiva varor (Fö2025:6). Med bakgrund av den eskalerande våldssituationen i samhället är det viktiga förändringar som föreslås där det brottsförebyggande perspektivet stärks. Förändringar som syftar till att hindra otillbörlig påverkan och infiltration är extra angelägna i en tid där detta hotar demokratiska värden.

Medelpads Räddningstjänstförbund lämnar övergripande kommentarer samt kommentarer till specifika avsnitt.

Övergripande kommentarer

Den stora utmaningen för kommunerna är att ha tillräckligt med resurser och kompetens för hanteringen av tillstånds- och tillsynsprocessen enligt LBE. När fokus skiftar från *safety* till *security* är det en annan kompetens än den nuvarande som behövs för utförandet av uppdraget. Kommunerna behöver stöd för att genomföra den förändringen. Det är därför av vikt att MSB bereds möjlighet att komma fram med föreskrifter så snart som möjligt och att MSB även ges möjlighet att komma med vägledning och utbildning till kommunerna. Det är också av vikt att Polismyndigheten lämnar det stöd som behövs till kommunerna för att det brottsförebyggande perspektivet i lagstiftningen ska kunna fullgöras.

Kommentarer till de olika avsnitten i utredningen

Avsnitt 3.4.1 Tydliggörande av det brottsförebyggande perspektivet vid lämplighetsprövningen

Utredningen föreslår ett förtydligande av det brottsförebyggande perspektivet i lämplighetsprövningen. Kommunerna är i det här avseendet helt avhängiga av polisens yttrande när det gäller personer och bolags lämplighet att delta i verksamhet med explosiv vara. Övriga förutsättningar, som kompetens och förutsättningar är det rimligt att kommunen bedömer. Det hade dock varit bra om MSB i föreskrift hade reglerat vilken kompetens som anses vara lämplig för till exempel föreståndare och deltagare så att det inte blir upp till varje enskild kommun att göra den bedömningen.

Utredningen förtydligar även att bolaget bakom ansökan ska prövas för att undersöka om det i bolagets historik eller i ingående företrädare finns risk för till exempel otillbörligt förfarande. Medelpads Räddningstjänstförbund menar att det tydligare bör

framgå av 19 § att bolaget avses i prövningen. Den nuvarande formuleringen fokuserar mycket på personers lämplighet och det är endast i första stycket där det anges att ”...den som söker tillstånd...” ska prövas. Om avsikten är att bolagen ska prövas i lika stor utsträckning som de ingående personerna bör detta tydligare framgå.

Medelpads Räddningstjänstförbund föreslår därför följande tillägg i 19 §, andra stycket:

När den som söker tillstånd är en juridisk person ska tillståndsmyndigheten göra en lämplighetsprövning av de fysiska personer som har ett inflytande över den juridiska personen, *samt den juridiska personen.*

I övriga fall är den enskilde även huvudman i bolaget och därför bör även bolagets lämplighet vara omhändertaget när den enskilde lämplighetsprövas.

När man nu efterfrågar en bred lämplighetsprövning med tydligare brottsförebyggande perspektiv kommer kommunerna vara i ännu större behov av Polismyndighetens expertis inom området. Det har tidigare efterfrågats vägledning kring lämplighetsprövning av personer, det behovet kvarstår, och det finns även behov av vägledning för lämplighetsprövning av bolag. Vägledning och stöd bör även riktas till Polismyndigheten så att det tydliggörs hur stödet till kommunerna ska utformas.

För att försvåra för kriminella att komma över explosiva varor behövs även någon form av löpande eller med korta intervall återkommande kontroll av lämpligheten ur brottsynpunkt. Det är positivt med utredningens tilläggsuppdrag om detta. Medelpads Räddningstjänstförbund anser att en koppling mellan NATEV och Polismyndighetens system är ett steg i rätt riktning för att kunna uppnå den löpande prövningen och är positiva till att en sådan koppling kommer på plats så snart som möjligt.

Avsnitt 3.5 underrubriken Ett förtydligande görs om förhållandet mellan tillståndsmyndighet och tillsynsmyndighet

Utredningen föreslår att en tillsynsrapport ska skickas till tillståndsmyndigheten i de fall där tillsyn görs i en annan kommun än där tillståndet är utfärdat. Medelpads Räddningstjänstförbund är positiv till förslaget, det är av vikt att information kommer tillståndsmyndigheten till känna så att denne vid behov kan agera. I dagsläget upprättas dock inga tillsynsrapporter, den nomenklaturen förekommer inte inom tillsynsprocessen. MSB behöver därför inom ramen för sin föreskriftsrätt om hur kommunerna ska planera och utföra sin tillsyn även omhändertaga begreppet ”tillsynsrapport” så att det inte blir upp till var och en kommun att göra en bedömning av vad denne anser vara en fullgod tillsynsrapport.

Avsnitt 4.3.1 Anmälningsskyldighet vid användning och tillfällig förvaring av explosiva varor samt Avsnitt 6.3.5 Tillståndshavare måste anmäla användning och förvaring av explosiva varor till kommunen

Medelpads Räddningstjänstförbund ser positivt på att en anmälningsskyldighet för användning och tillfällig förvaring införs. För att möjliggöra en effektiv tillsyn är detta viktig information för att kunna planera och utföra tillsynen vid rätt tidpunkt. Det är även positivt att anmälningsskyldigheten omfattar all användning, även den inom detaljplanlagt område där Polismyndigheten beviljar tillstånd. Erfarenhet visar att Polismyndighetens tillstånd enligt Ordningsslagen inte ger tillräckligt med information för att tillsyn ska kunna planeras och genomföras.

Det är också av vikt att eventuella föreskrifter angående anmälan fortsatt möjliggör skälet för införandet av bestämmelsen, nämligen att kunna möjliggöra en ändamålsenlig tillsyn och därmed inte medger för många generella undantag. Anmälan behöver ske 5 dagar inför varje användning eller tillfällig förvaring för att tillsyn ska kunna planeras och utföras på ett ändamålsenligt sätt. Det är också önskvärt om föreskrift reglerar bortre gräns för när en förvaring inte längre anses vara tillfällig så att det inte blir upp till varje kommun att bedöma detta.

Vad gäller hur anmälan ska mottas är det Medelpads Räddningstjänstförbunds uppfattning att detta ska samordnas via NATEV eller liknande nationell portal för att möjliggöra en effektiv hantering för alla parter. Där visar konsekvensutredningen en tydlig ekonomisk bild av den ökade kostnaden om mottagandet ska hanteras av varje enskild tillståndsmyndighet. Det är inte heller rimligt att tro att det kommer att efterlevas i lika hög grad om företagen ska anmäla sin användning eller tillfälliga förvaring till ca 140 olika tillståndsmyndigheter, på 140 olika sätt.

Avsnitt 4.5 Anmälningsskyldighet för enskilda vid misstänkta transaktioner

Utredningen föreslår att en tillståndshavare ska underrätta tillståndsmyndigheten om varje överlåtelse eller överlämnande eller försök därtill av explosiva varor som han eller hon anser ha varit tvivelaktigt på grund av händelsens karaktär eller omfattning. Medelpads Räddningstjänstförbund motsätter sig skrivelsen om att underrättelsen ska lämnas till tillståndsmyndigheten. Detta ter sig varken vara ändamålsenligt eller effektivt. Då det är rimligt att anta att brott har begåtts vid dessa tillfällen ska tillståndsmyndigheten skyndsamt underrätta Polismyndigheten om detta. Tillståndsmyndigheten blir således endast en mellanhand mellan tillståndshavaren och Polismyndigheten. Det leder inte till någon mindre arbetsbelastning för Polismyndigheten att anordna anmälningsskyldigheten på detta sätt, men blir en administrativ börda utan vidare syfte för tillståndsmyndigheten. Detta är inte något som kan avgiftsbeläggas utan belastar kommunerna genom administrativ hantering.

Utredningen fastslår vidare att underlåtelse att anmäla misstänkta transaktioner skulle kunna bli föremål för prövning av återkallelse av tillstånd. En sådan underlåtelse kommer troligen att uppdagas vid tillsyn eller via underrättelser från Polismyndigheten, tillståndsmyndigheten har således de verktyg som behövs för att hantera en process för återkallelse utan att vara mottagare för anmälningsskyldigheten.

Tora Åström
Avdelningschef Förebyggande avdelningen

Medverkat i ärendet har även enhetschef Anton Hörnqvist samt brandingenjörerna Tony Iseklint och Olina Öhrn, Enheten för Tillsyn och tillstånd